

ISSN 2220-7929

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК

Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

№ 1134

Серія «ІСТОРІЯ»

Випуск 49

Спеціальний випуск

Заснована 1964 року

Харків 2014

УДК 93(082)

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 12 від 24 листопада 2014 р.)

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – д-р іст. наук, професор **С. І. Посохов** (ХНУ імені В.Н.Каразіна)

Калініченко В. В., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Наумов С. О., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Сергєєв І. П., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Сорочан С. Б., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Станчев М. Г., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Чувпило О. О., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Астахова К. В., д-р іст. наук, професор (Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»)

Греченко В. А., д-р іст. наук, професор (Харківський національний університет внутрішніх справ)

Потрашков С. В., д-р іст. наук, професор (Харківська державна академія культури)

Сенін О. С., д-р іст. наук, професор (Російський державний гуманітарний університет)

Тодєв І., д-р іст. наук, професор (Болгарська академія наук)

Явор Г., д-р іст. наук, професор (університет Марії Кюрі-Скłodовської, Польща)

Буйнов Ю. В., канд. іст. наук, доцент (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Духопельников В. М., канд. іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Іващенко В. Ю., канд. іст. наук, доцент (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Куделко С. М., канд. іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Пугач Є. П., канд. іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Куліков В. О., канд. іст. наук, доцент (відп. секретар, редактор спецвипуску) (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Шатохін І. Т., канд. іст. наук, професор (Белгородський державний національний дослідницький університет)

Адреса редакційної колегії:

Україна, 61022 Харків, майдан Свободи, 4, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, історичний факультет. Тел.: (057) 707-56-68; факс: (057) 702-03-79

E-mail: istvestnik@gmail.com; сайт: <http://history.karazin.ua>

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2014. – № 1134: Серія «Історія». – Вип. 49. – 252 с.

Спецвипуск «Вісника» містить статті та матеріали, об'єднані тематикою історії бізнесу – напряму досліджень, що фокусуються на вивченні еволюції систем бізнесу, історії менеджменту, історії підприємництва та підприємницького середовища; історії окремих підприємців, підприємницьких династій, фірм, а також взаємодії бізнесу із політичним, соціальним та культурним середовищем.

Для викладачів, науковців, студентів і всіх, хто цікавиться історією.

Статті пройшли внутрішнє та зовнішнє рецензування

Видання спецвипуску здійснено за фінансової підтримки Східного Інституту українознавства імені Ковальських.

Свідцтво про державну реєстрацію КВ № 11825-696 ПР від 04.10.06

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2014

ЗМІСТ

<i>Бизнес-история как научное направление</i>	5
СТАТТІ	
Беликов Юрий Купеческая династия Жевержеевых: портрет двух поколений предпринимателей пореформенного Харькова	18
Венгер Наталья Российский националистический дискурс и меннонитское этническое предпринимательство: генезис и динамика социально-политического конфликта (1830–1917)	40
Дейнеко Сергій Всеросійська спілка митних службовців у 1917 році	57
Куделко Сергей Деловая активность преподавателей Харьковского императорского университета в XIX веке (к постановке проблемы)	69
Kulikov Volodymyr Escaping paternalism: transfer of managerial models by foreign industrialists to South Russia in the late 19th – early 20th century	78
Лисенко Майя Сільськогосподарські виставки в Харківській губернії (кін. XIX – поч. XX ст.)	94
Моргун Олег Становление откупной системы и чифтлик в Османской империи (конец XVI – XVIII вв.)	106
Москалец Владислава Конфлікти у нафтовій промисловості Галичини у XIX столітті як маркер економічних змін	120
Попов Алексей Репетиция капитализма?: международная коммерческая деятельность оргкомитета «Олимпиада-80» (1975-1980 гг.)	129
Скубій Ірина Підприємницькі ризики у сфері торгівлі в Харкові в роки непу	144
Скубневский Валерий Платоновы и Судовская: к истории коммерческого предприятия	157
Шандра Ірина Вітчизняна буржуазія на шляху до європейської форми представництва (кінець XIX – початок XX ст.)	172